

وب سایت استاد موسوی

تاریخ روز : ۰۷ / ۰۴ / ۱۳۹۷

تاریخ ثبت : ۱۸ فروردین ۱۳۹۶

عنوان : بررسی نظر تناسخ از دیدگاه فیثاغورس

بسمه تعالی

بررسی نظر تناسخ از دیدگاه فیثاغورس

با حمد الهی و شکر از این توفیق ربانی که شامل حال ما شد و ما توانستیم در محضر فیلسوف مثاله حضرت استاد دکتر سید علی موسوی (دامت برکاته) حضور یابیم و نهایت سپاس را داریم از حضرت استاد که اندوخته های گرانبهای خود را که عمری در مسیر علم و تحقیق به دست آورده اند کریمانه و با نهایت سخاوت در اختیار ما قرار دادند. به امید اینکه لایق دریافت این گوهرها باشیم و حضورمان باعث قوام و زینت مکتب فلسفی علمی و روحانی ایشان باشیم.

در این مقاله قصد داریم به شرح کوتاهی از زندگی یکی از مشهورترین حکمای باستانی به نام فیثاغورس پردازیم و جهت نمونه یکی از نظراتش راجع به تناسخ را بیان نموده و به رد و بررسی این نظریه توسط حضرت استاد پردازیم.

فیثاغورس یکی از فلاسفه بزرگ یونان که مطابق روایات متواتر تاریخی، او در حدود پانصد و هشتاد سال قبل از میلاد مسیح در ساموس به دنیا آمد.

فیثاغورس برای یافتن یک استاد و قدم گذاشتن در مسیر تعالی معنوی و درونی سی سال از عمر خود را به مناطق مختلف جهان سفر کرد. او می خواست دل و جانی پیدا کند تا به وسیله آن جان را به جانان بسپارد و از این طریق خود را و فلسفه وجودی خود را بشناسد.

حضرت استاد می فرمایند شهرستانی درباره کمالات و کرامات فیثاغورس در کتاب ملل و نحل خود می گوید که فیثاغورس به احتمال قوی یک پیامبر بوده است؛ اما به این سادگی نمی وان پذیرفت زیرا وجود پیامبر بسیار عزیز و با عظمت است و یکی از نشانه های پیامبری داشتن معجزه است، لذا بهتر آن است او را حکیمی بزرگ بدانیم نه پیامبر! و هر چند کرامتهای وی نیز در بسیاری از منابع مورد توجه است.

شهرستانی در بخشی دیگر از نظرات خود می گوید که او شاگرد سلیمان نبی بوده است و حکمت را از مأمون نبوت گرفته است که این نظری مهم و قابل تأمل است.

یکی از عقاید مهم فیثاغورس تناسخ ارواح است. وی برای شاگردان خویش قوانینی وضع کرد؛ یکی از آن ها این بود که پیروان خود را از خوردن گوشت حیوانی و تخم مرغ منع می کرد. درباره تحریم گوشت، میتوان گفت که این تحریم با عقیده تناسخی وی ارتباط داشته است..

برای آشنایی بیشتر با این نظر به توضیح مختصری پیرامون تناسخ و رد این نظر توسط معظم له می پردازیم. حضرت علامه استاد موسوی فرمودند که ما نظرات فیثاغورس را بیان می کنیم تا امانت دار باشیم اما همه نظرات را نمی پذیریم و در صورت لزوم آن ها را رد می کنیم. نظر تناسخ او از دیدگاه قرآن کریم مردود است.

نخست معنی لغوی تناسخ، انتقال نفس انسان از بدن خود به بدن دیگری که گاهی این انتقال در اجساد حیوانات هم صورت می گیرد.

اول دلیلی که برای رد این نظر باید بیان کنیم این است که در سوال و جواب روز قیامت نفس، روح و عقل هر کس باید مختص به بدن خودش باشد در حالی که اگر ما تناسخ را بپذیریم به معنای آن است که نفس از یک بدن به بدن دیگر می رود و این روند ادامه می یابد و در این صورت این سوال مطرح می شود که در هنگام بازگشت در روز قیامت انسان باید با کدام بدن باز گردد؟

دلیل دوم بر رد نظر تناسخ این است که ذات پاک باری تعالی نفس هر کس را برای بدن خودش ساخته و هر گاه نفس از بدن هجرت کرد حق ندارد به بدن دیگری وارد شود.

حضرت استاد در ذیل تدریس خود در جلد نهم اسفار حضرت ملاصدرا(اعلی الله مقامه) در بحث معاد برای روشن شدن این مطلب می‌فرمایند که طبق قانون تعمیر و تخریب باید هر نفس به غلاف خود باز گردد. مثلاً پدربزرگ شما پنجاه سال پیش رحلت کرده و بدنش متلاشی شده این نفسی که از این بدن هجرت کرده و رفته اگر بار دگر بخواهد رجعت کند او به هر غلافی سر بزند راهش نمی دهند یعنی صد میلیارد غلاف هم اگر آنجا بی وارث باشد، این نفس نمی تواند برود تا سرانجام غلاف خویش را پیدا کند. معظم له می‌فرمایند اگر کسی با پایه بتواند اصل معاد را بفهمد، هیچ گاه متزلزل نخواهد شد و الا ممکن است در مسیر حق جلو نرود.

روزی فیثاغورس از شنیدن زوزه سگی، سراسیمه برخاست و گفت باید او را نجات دهم. زیرا او از ناله و فریاد آن سگ صدای دوست مرده خود را تشخیص داده بود! قضیه از این قرار بود که او دوستی داشت فوت کرده بود و معتقد بود که روح او در این سگ حلول کرده لذا برای نجات آن سگ اقدام کرد!

فیثاغورس می گوید که نفس انسان، پس از مرگ او، در برزخ پاک می شود و به زمین باز می گردد و در جسمی جدید حلول می کند، و این جریان نامتناهی تناسخ قطع نمی شود، مگر با یک زندگی کاملاً پرهیزکارانه. وی برای اینکه پیروان خود را سرگرم کند با اعتقادی محکم آن ها را به حلول و داشت و گفت: من در ابتدا در جسم زن بد کاره ای بودم سپس از پیکر آن زن خارج شده پس از پاک شدن در پیکر قهرمانی به نام (ائو فوریوس)[1] حلول کردم و از آنجا به جسم خود باز گشتم.

دانشمند معظم فیلسوف متاله استاد سید علی موسوی می فرمایند: موضوع حلول را نه قرآن و نه روایات معصومین(علیهم السلام) قبول ندارند؛ فلاسفه متاله از جمله ملاصدرا(اعلی الله مقامه) نیز موضوع حلول و نفس را در پیکر موجودات دیگر رد کرده اند.

اما در نحوه مرگ فیثاغورس چندین روایت بیان شده است. بعضی گویند پس از مدتی کسانی که نسبت به عقیده فیثاغورس شک کرده بودند او و طرفدارانش را به باد ناسزا گرفته و مورد ضرب و شتم قرار دادند و کلاس های درس او را آتش زدند. مخالفان منزلی را که حکیم در آنجا بود را به آتش کشیدند و چون اصحاب فیثاغورس به این امر واقف شدند حکیم را در میان گرفتند تا شعله آتش به حکیم نرسد. چون حرارت بسیار گشت و هوای خانه به غایت گرم شد. فیثاغورس افتاد و مرغ روحش از قفس قالب بیرون رفت. بعد از آن آتش اشتعال یافت و اصحاب او نیز همه سوختند. در روایتی دیگر گفته اند که او در حین فرار به یک کشتزار باقلا برخورد و چون نمی خواست باقلاها را پایمال کند متوقف و دستگیر شد و به قتل رسید.

تحقیقات و تدریس فیلسوف متاله استاد علامه سید علی موسوی در ذیل زندگی فیثاغورس
منبع تاریخ تمدن ویل دورانت

یکی از صحابه درسی فلسفه استاد سیدعلی موسوی

[1]. **انوفوریوس**، پسر پانتئوس از جنگجویان تروا بوده است.